

УДК 141.7:001.101:172.1 – 029:3 (= 161.2)

З. С. Вихованець¹, М. А. Лукашук²**СУЧАСНА ДИНАМІКА РОСТУ ЗНАТЬ: ДІАЛОГІЧНОСТЬ ОСМИСЛЕННЯ**¹Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова,²Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Анотація. У статті подана тематика трансформаційної природи сучасних знань як багатовимірний вияв соціальної реальності завдяки описовій та нормативно-ціннісній ідентифікації. Вони є складовими загальної дії механізму осмислення дійсності, а сам механізм функціонує виключно завдяки діалогічному характеру взаємодії дискретно-дискурсивної та образно-цілісної підсистем. Запропоновано аналіз процесу перетворення неповного знання на необхідно-істинне твердження за допомогою двох взаємозалежних диференційованих підходів. Зазначена динаміка осмислення відтворюється у процесі накопичення і розвитку наукового знання, а також у практиці співвідношенні чуттєвого та раціонального, емпіричного та теоретичного рівнів пізнання.

Ключові слова: людина, пізнання, сучасна система знань, раціональність, дійсність, моделі діалогічних практик, ідентифікація.

Вступ

Початок XXI ст. позначився значними світоглядно-ціннісними та технологічними зрушеннями в розвитку моделі глобальних цивілізаційних процесів. Як виявилось, такі процеси, що тривали впродовж декількох останніх десятиліть попереднього століття, не просто змінювали динаміку росту знань, але ввійшли в нову фазу: «Ці процеси не оминули жодного континенту і жодної країни – глибинне і повсюдне запровадження новітньої інформаційної техніки посилює економічні перетворення в планетарному масштабі, породило нові феномени матеріальної й духовної культури, спричинило загально-цивілізаційні трансформації. Піднесення ролі техніки ще ніколи раніше в історії людства не торкалося таких глибинних підвалів суспільного й особистісного буття людей. Сучасна мікроелектронна техніка суттєво змінює (і вже змінила) характер роботи в суспільстві, суттєво вплинула на трансформації його соціальної структури, внесла корективи в систему прийняття рішень на різних рівнях організації суспільного життя тощо» (Дротянко, 2019: 16). Ключовою основою такого динамічного розвитку став інноваційний характер перетворень, які охоплюють сьогодні всі сфери особистого, соціально-економічного, культурного життя людини і суспільства. Сучасні цивілізаційні виклики мають комплексний, інтегральний характер, охоплюючи всі сфери життєдіяльності. Вони вимагають від людини системно-цілісної підготовки для засвоєння значного обсягу знань для можливості власної самореалізації в умовах інформаційно-високотехнологічних змін сьогодення.

У сучасних соціально-економічних науках було сформовано декілька моделей функціонування капіталу знань з точки зору практичної діяльності. Прикладом може бути «економічна людина», що стала методологічним зразком класичного лібералізму. Конструктивний світовий досвід показує, що орієнтація на економіку сучасного капіталу знань у системному реформуванні суспільних відносин відповідає більш справедливому вирішенню соціально-економічних проблем та ситуації постійного громадянського вибору: «Знання в принципі не є пристосованими до того, щоб служити товаром. Затрати на їхнє виробництво дуже часто важко визначити суспільно необхідною працею, яка була витрачена на їхнє створення. Ніхто не може визначити, де у соціальному контексті починається і де закінчується праця з відкриття нового знання. Вона

може бути творчою діяльністю, хобі, заняттям у вільний час. Крім того, не існує відношення еквівалентності між формами знань і змістом знань: одне знання неможливо замінити іншим. Кожне з них можна вважати незрівнянною унікальною цінністю» (Горц, 2007: 7).

Отже, важливою соціально-філософською проблемою сьогодні залишаються внутрішні національні потреби у забезпеченні переходу соціально-економічних структур на інноваційний тип розвитку системи сучасного наукового знання, динаміку його зростання та способи діалогічного осмислення, що створює принципові засади перебудови всього вітчизняного соціального простору України. Зазначене підтверджує актуальність теми нашої статті.

Мета дослідження

Можемо стверджувати, що в Україні не існує єдиної точки зору на зміну статусу такого важливого соціально-економічного фактору, як людський капітал, з'ясування механізму та моделей функціонування капіталу знань щодо діяльності людини у сучасному соціумі. Враховуючи актуальність та недостатню опрацьованість зазначеної тематики, ми обрали трансформаційну природу сучасних знань як багатовимірний вияв соціальної реальності метою нашого дослідження у зазначеній роботі.

Методологія дослідження

Базовими методами дослідження у зазначеній статті стали системно-логічний, історико-філософський, соціокультурний та міждисциплінарний підхід в їхній діалектичній єдності для дослідження соціально-економічних процесів. Важливим засобом соціально-економічних досліджень інноваційних програмних проєктів у національній системі сучасних знань є принцип єдності наступності та спадковості. Він виражає творчий зміст дослідницької діяльності. Було представлено унікальність потенціалу принципу синергізму, який розглядається як засіб моделювання стратегії науково-дослідної та освітньої практик, а принцип актуальності та соціальної потреби застосовувався для дослідження процесу формування сучасних інноваційних проєктів.

Результати

Системний розвиток знань і процедура їхнього осмислення складається з двох зустрічних процесів: з одного боку, відбувається рух думки від виділення властивостей об'єкта дослідження до комплексного розуміння його певних ознак, а з іншого необхідним є

зустрічний рух – від ідентифікації деякої неподільної цілісності до поступової диференціації її властивостей. На сучасному етапі формування наукової картини світу завдяки системному підходу можемо ретроспективно відслідкувати динаміку суттєвого росту знань. Вона починається з формування знання неповного, а у процесі більш об'ємного опису та більш точних визначень первинно неподільної цілісної характеристики відбувається процедура диференціації ознак загальних сутностей досліджуваних об'єктів. Необхідно зазначити, що аналітична істинність таких операцій забезпечується завдяки збільшенню описової ідентифікації на основі використання попередньо введеної нормативно-індивідуальної ідентифікації. Можемо навести такий приклад. Спочатку всі теплові явища сприймалися виключно завдяки відчуттю тепла, надалі було з'ясовано, що сутність даних явищ полягає у процесі руху молекул. У результаті ми отримуємо істинне твердження щодо тотожності терміну молекулярного руху з початковим десигнатом «тепло». Перший етап дискретно-дискурсивного осмислення забезпечує спектр накопичення описів різного роду характеристик того або іншого явища, а другий етап формує динамічну послідовність нарощування знань завдяки ототожненню постійного накопичення додаткових описів з наявним стійким десигнатом, формуючи тим самим наступні нормативи.

Отже, завдяки аналізу етапів описової та нормативно-ціннісної ідентифікації створюється можливість дослідження функціонування загального механізму осмислення дійсності, який має діалогічний характер взаємодії образно-цілісної та дискретно-дискурсивної складових. Тут ми спостерігаємо поєднання загальних та індивідуальних сутностей і відповідних способів їхньої взаємодії. Подана динамічна структура осмислення розвитку наукового знання аналогічно відтворюється в системі відношення емпіричного і теоретичного рівнів пізнання, тобто коли відбувається процес пояснення у теоретичних гіпотезах змісту отриманих фактів і спостережень. Саме логічний зв'язок між емпіричним і теоретичними рівнями пізнання забезпечує формування єдиної системи знань у сучасному світі.

Наступною складовою, яка забезпечує осмислення динаміки росту сучасного наукового знання, є аналіз співвідношення індивідуального і соціального досвіду. У зв'язку з тим, що загальна сутність процедури опису і визначення виявляється в процесі включення об'єктів у сферу соціальної практичної діяльності, відповідно, самі об'єкти набувають соціально-культурного значення.

Соціально-філософський аналіз найбільш перспективних шляхів вирішення методологічних проблем у системі сучасного формування наукового знання стикається з безперечно актуальною теоретичною ідеєю щодо аналізу динаміки росту знань у контексті соціальної комунікації. Роль дослідника в ситуації постсучасного суспільства постійно зростає у зв'язку із тим, що однією з пріоритетних сфер зазначеного буття стає пізнавально-інформаційна діяльність, а її розвиток залежить від дослідницької праці вченого. Методологічна спрямованість зазначених механізмів спрямована на пошук певних

засад соціокультурної динаміки і пов'язана з концептуалізацією складності та багатозначності культури, у межах якої визрівають фундаментальні складові простору сучасної науки та залучений до нього людський ресурс. Принциповий підхід діалогічного осмислення росту знань стосується суб'єктивної мотивації дослідника в об'єктивному процесі наукового пізнання, у той час як його методологічний характер пов'язується із дослідницьким процесом і логіко-сисловою організацією його результатів. Даний принцип є однією з доміант в аналізі сучасної наукової культури, а також має велике значення для становлення вітчизняної структури науково-дослідної сфери діяльності: «Поза культурою ні про яке оновлення суспільства не може бути й мови. Лише культура збагачує народ загальнолюдськими цінностями, прилучає людину до творчості, виховує в ній господарсько-ділові та морально-етичні якості. Саме тому розвиток культури має розглядатися в такому статусі, як і економіко-політична проблематика. На жаль, і нині в цій сфері панує залишковий принцип. Більше того, не спостерігається якихось радикальних спроб поліпшення стану справ» (Андрущенко, Михальченко, 1996: 323).

Постіндустріальна фаза розвитку суспільства істотно змінює ставлення до науково-дослідної роботи, змінюючи тим самим суспільний статус самого вченого. Головним аспектом даної ситуації стає те, що культура постмодерну виводить на перший план суспільного буття пізнавально-інформаційну працю вченого. Але паралельно із цим у суспільному середовищі з'являється велика кількість людей, які за своїми професійними обов'язками мають використовувати, розмножувати та перетворювати для подальшого практичного залучення в інших сферах і галузях здобуті вченими результати досліджень. Вони засвоюють певну суму знань та здійснюють відповідні операції у повсякденних робочих варіантах їхнього застосування. Причому значення автора-дослідника різко звужується в соціальній системі практичного застосування нових знань, з одного боку, а з іншого – ніби умовно посилює його відповідальність за наслідки, які можуть з'явитися в результаті використання його наукових доробок.

Інформаційне суспільство вирізняється з усіх попередніх саме тим, що має масове повторювання та споживання наукових знань. Завдяки такому тотальному явищу і з'являється в суспільстві постмодерністське поняття «текст без автора». Закономірним є висновок про те, що унікальність та особливість дослідника як творчої особистості стає мало помітною в інформаційному суспільстві за кількістю користувачів розмноженої дослідницької інформації. Але перетворення фактору науки на матеріально-виробничий чинник розвитку суспільства вимагає постійної розробки та появи великої маси новітніх знань, а це стає можливим тільки за умови збільшення кількості професійних науковців. Якщо раніше кожний науковець був, так би мовити, «одиноцею», то тепер його діяльність носить галузевий характер і стає сегментом народного господарства. Вона завжди повинна бути

спрямована на отримання ефективного соціально-економічного результату. Пізнавальні здібності людини в ситуації такої форми споживання підпорядковуються не потребам вивчення об'єкта, а факту індивідуальності суб'єкта, зокрема стану його волі, навичок, уявлень та думок, з якими він підходить до обміну знаннями в суспільстві.

Головними характеристиками вченого-дослідника, який спрямовує свою пізнавальну діяльність на досягнення практичних результатів, стає когнітивна здатність мислення та новаторський підхід: «Практика потребує не лише «історичного», а й «живого» знання про людину і суспільство, спосіб життя і культуру, форми виробництва і спілкування, організації власності і влади, зрештою – про сенс життя й самореалізацію людини в суспільстві. Практика обумовлює й потребу в поглибленні знань до рівня осмислення сучасних життєвих реалій, розширення і присорення пізнання, для здійснення якого потрібні новітні, а не архаїчні методи, методологія» (Лутай, 2003: 18).

Отже, можливості формування наукового освоєння світу залежать від сучасних технологій, засобів виробництва та структури капіталу. Але здатність продукувати новий комплекс знань належить безпосередньо людині, тому застосування творчих здібностей людини, а не «відображення» дійсності та закономірна виробнича необхідність, створює умови функціонування процесу наукового пізнання у відповідній структурі цінностей. Проблема розуміння, а значить вивчення тексту – завдання герменевтики, але адекватність розуміння визначається світоглядною позицією особистості, яка бере участь у виробництві та споживанні текстової конструкції. Саме цим визначається унікальний статус вченого, у якому має співвідноситися об'єктивний характер дослідження та світоглядні уявлення і моральні принципи дослідника. Але головним результатом поєднання цих двох понять стає досягнення істини. Філософія в цьому сенсі навчає розуміти багатомірність істини, чим допомагає долати однобічність сучасної спеціалізованої людини.

Кардинальні зміни у системі соціально-економічних структур тісно пов'язані з процесом креативного перетворення класичних засад суспільного розвитку на нові принципи функціонування сучасної економіки знань. Ключовими положеннями такої системи перетворень стає перехід на другий рівень значення класичних факторів основного капіталу після надання пріоритету інформаційним технологіям та постійно функціонуючій потребі **суспільного вибору інтелектуального** капіталу як головного стимулу формування економіки сучасних знань. З огляду на сутність і динаміку інформаційно-високотехнологічного прогресу та роль соціальних наук у конструюванні суспільства знань, можна запропонувати розрізнати дві взаємозалежні, але різні за змістом складові – це всезагальні зміни сучасних інформаційно-технологічних перетворень на рівні світового господарства та національно-культурна практика методології життєбудівництва певного народу, яка забезпечує формування парадигми його власного національно-смыслового поля державного існування.

Підґрунтя для механізму їхнього поступового зближення забезпечує динамічний розвиток інформаційно-комунікативних технологій, а сам зазначений процес вимагає від того або іншого інституційно-оформленого соціуму свідомого суспільного вибору саме такого способу перетворень. Методологія діалогічного осмислення динаміки росту знань забезпечує ціннісно-творчі можливості дослідницької бази вітчизняного науково-дослідного процесу в контексті становлення сучасної системи знань. Тому необхідно визначити такі якості, як креативність, ініціативу і творчість суб'єктів цього процесу. Причому в умовах формування системи сучасних знань суб'єкт будь-якого виду виробництва починає витрачати на себе отримані ресурси не для задоволення мінімальних потреб, а враховує можливості майбутнього доходу, який базується на засвоєнні нових знань та інформації.

Отже, аналіз формування сучасного капіталу знань у проблемному полі соціальної філософії визначив соціально-технологічне значення науки у виробництві різного роду соціальних винаходах, таких як технології виборчого процесу, різнопланові бізнес-платформи тощо. Практичні можливості сучасного теоретико-дослідного знання сьогодні не мають меж, а споконвічна мета наукової діяльності побудувати комфортне суспільство для життя людини набуває нового значення «суспільства знань» не тільки для західних постіндустріальних держав, а й для країн пострадянського соціалістичного простору, до яких належить Україна.

Сучасний етап суспільного визнання пріоритету науки підтверджується такою формою теоретичного аналізу, який здійснюється не тільки під впливом зовнішньої мотивації, але з інтенцією на перетворення самого об'єкта вивчення. Тому потребою стає практична реалізація міждисциплінарного синтезу цілого комплексу соціально-гуманітарних дисциплін завдяки відповідним формам діалогових моделей. Соціальна специфіка таких моделей полягає у тому, що вони можуть мати як суспільний діалоговий характер, так і особистісний. Суспільний характер таких моделей визначається правилами, які не залежать від свідомості окремої людини, але завжди реалізуються в її діяльності. У свою чергу, особистісний тип моделей виявляє принциповий зміст людського пізнання і власного пошуку, тобто у кожний момент свого життя людина постійно перевіряє правильність способів свого існування і пізнання в суспільстві.

Отже, комплекс діалогових способів спілкування у сучасному суспільстві знань завжди має ціннісно-орієнтований характер, оскільки створений за допомогою науково-дослідного процесу продукт споживання на замовлення конкретних соціальних груп стає інструментом для покращення якості соціально-економічного рівня життя населення своєї країни. Можемо стверджувати, що сучасний процес росту знань здійснюється за допомогою діалогічної взаємодії між вченими, владою і населенням. Такий процес спілкування забезпечує конструювання смислів всередині певного соціального або особистого контексту, що підтверджує його гуманітарну цінність та направленість.

Сучасна науково-дослідна система є злагодженим поєднанням можливостей, компетенцій, як матеріальних, так і невидимих ресурсів, цінностей та прагнень досягти ефективної результативності. У системному процесі формування сучасного проектування можливостей динаміки росту знань має приділятися особлива увага створенню міждисциплінарних програм. Це дозволить прискорити час появи нових дисциплін майбутнього, а останнє, у свою чергу, допоможе задовольнити вимогливість запитів сучасного виробництва та всієї соціально-економічної системи. Для повноцінного аналізу феномену інновацій у процесі росту знань важливо розглянути ключові соціальні детермінанти формування потреби в інноваційному розвитку науково-освітньої галузі. Сьогодні такі детермінанти носять здебільшого глобальний характер. Навіть особливості посттоталітарного розвитку нашого трансформаційного суспільства перебувають під потужним впливом глобалізаційних тенденцій, відповіддю на виклики яких і є формування інноваційного типу мислення громадян, особливо молоді. Життя у сучасному соціумі ставить перед людиною важливе завдання, що полягає в освітньому осягненні природи, структури та функціональності інноваційного стилю життєдіяльності в усьому різноманітті її вимірів. Людина просто змушена перелаштовуватися на інноваційний стиль життєтворчості, якщо вона прагне досягнути життєвого успіху і благополуччя.

Важливим, з нашої точки зору, є структурно-темпоральний характер таких інновацій – це додаткові інновації, що привносять незначні зміни у вже існуючі практики і процеси. А також радикальні інновації, що призводять до створення принципово нових способів навчання і дослідження або способів доставки продуктів науково-дослідного виробництва до споживача. Окремо можемо виділяти інновації, які мають системний характер і пов'язані з функціональною структурою організації та міжнародними. Системні інновації також використовуються для постійного підвищення ефективності і результативності самого процесу навчання, орієнтованого на повноцінне забезпечення освітніми послугами кожної людини протягом всього її життя. У свою чергу, система освіти так само змушена трансформуватися з огляду на нові вимоги суспільного розвитку. Інноваційність як стиль мислення і дієва форма поведінки людини проникає абсолютно в усі виміри соціальної та індивідуальної життєдіяльності, через що значно інтенсифікується динаміка інформації, знань, вмінь, технологій, фінансово-економічних процесів, якими має володіти людина. Підготовка до такого оволодіння може носити винятково системно-освітній характер. В умовах постійного зростання обсягу наукових знань, інформації, якісно нових технологій процес навчання потребує від людини постійних інноваційних змін і трансформацій.

З нашої точки зору, сучасну глобальну економічну матрицю можна вже визначати не як «економіку знань» чи «інформаційну цивілізацію», а як економіку інновацій та інноваційний цивілізаційний простір, адже лише нововведення в знаннево-технологічній сфері є сьогодні справжніми чинниками соціальної динаміки та перетворень.

Новий соціум і новий тип прогресу висувують достатньо складні вимоги до особистості, що прагне успіху, благополуччя та творчої самореалізації.

Обговорення

Сам термін «суспільство знання» був уведений у науковий обіг американським політологом Р. Лейном для аналізу впливу наукового знання на сферу публічної політики (Lane, 1966), а одним з перших зафіксував процес формування «суспільства знань» у своїх працях М. Вебер (Вебер, 1990). Значна кількість творів, які розкривають сутність та динаміку сучасного інформаційно-високотехнологічного процесу і роль соціальних наук у конструюванні суспільства знань, належать П. Бурдьє, Д. Беллу, Д. Д'юї, Е. Дюркгейму, М. Гайдеггеру, Н. Луману, Р. Мейсону, Х. Ортега-і-Гассету, Т. Парсонсу, Й. Шумпетеру та ін. Сучасним особливостям методології наукового дослідження присвячені праці Н. Автономової, Р. Барта, М. Бахтіна, Ю. Кристєвої, Ю. Лотмана, П. Рікера, М. Фуко, У. Еко тощо. Проблеми невідповідності сучасної науки динаміці суспільних перетворень аналізувалися У. Джонстоном, Ф. Кумбсом, Б. Саймоном.

Ідеї становлення суспільства нового знанневого типу належать Д. Беллу, О. Тоффлеру, Ф. Уєбстеру, Ф. Фукуямі та ін. Відповідно, у 1969 р. термін «суспільство знань» був представлений П. Дракером у праці «Епоха дискретності», де головними критеріями розуміння «суспільства знань» стають економічні показники та вимога «навчитися вчитися» (Drucker, 1968). У свою чергу, Ф. Махлуп вважає, що проблема продукування і поширення знань виражається у зростанні виробництва знань; збільшення бюджетних асигнувань на виробництво і поширення знань; залежності значної частини цих асигнувань від державного фінансування; вдосконалення політики щодо розподілу суспільних фондів; корисності знань для суспільства і людини (Махлуп, 1966: 37-38).

Вітчизняна дослідниця проблематики інформаційної єдності І. Чайка висловлює таку думку стосовно сучасного підходу до проблем соціальної комунікації: «Розглядаючи історичні етапи розвитку теоретичних концепцій соціальної комунікації, можна простежити тенденцію, що свідчить про суттєві зміни у статусі соціокомунікативної проблематики залежно від стадії розвитку суспільства. По мірі трансформації до інформаційної стадії сучасної цивілізації поступово відбувається перехід від осмислення соціальної комунікації як допоміжного процесу, що супроводжує практичні акти соціальної взаємодії, до розуміння її як самостійного самодостатнього процесу» (Чайка, 2013: 153). Осмисленню взаємозв'язку інструментального і світоглядного знання приділяється увага у працях таких авторів як І. Бакланов, Е. Герасимова, Л. Дротянко, І. Скиба, Н. Смірнова, О. Сунгурова, В. Яковлев. Наприклад, В. Лук'янець підкреслює, що «будь-який комунікативний акт – це завжди діалог (хоча саме поняття діалогу не може бути зведене до комунікативного акту). А оскільки будь-який текст несе в собі інформацію про світ, то обмін нею в процесі комунікації означає обмін знаннями про світ, їхнє уточнення, зміну, узагальнення та відкидання. Сприймаючи текст у процесі спілкування чи

комунікації, той, хто інтерпретує текст, здійснює його зустрічне породження. Результатом комунікації або діалогу є ефект певного збігу тексту автора та тексту партнера в діалозі текстів. Тому основою такого діалогу є «багато-суб'єктність» цього процесу, а результатом – збіг «смислових центрів» під час обміну діями породження і інтерпретації текстів. При цьому автор тексту і його партнер постійно міняються своїми ролями, що робить їх рівноправними учасниками діалогу» (Лук'янець, 2006: 118).

Особлива увага приділяється дослідженню ролі системи освіти у процесі формування і становленні такого періоду постіндустріальної епохи, як «економіка знань». Тепер ефективність та прибутковість будь-яких процесів зумовлюється їхньою науково-технологічною насиченістю та обґрунтованістю, а ключовим чинником розвитку стає інтелектуально-людський капітал. «Перетворення знань і людського капіталу на домінуючий чинник цивілізаційного поступу зумовило визнання освіти – основного розповсюджувача знань – одним із головних факторів розвитку нової економіки, посилило її взаємозв'язок з економічними процесами. Динамізм сучасної цивілізації, зростання ролі особистості, інтелектуалізація праці, швидкий розвиток технологій – все це зумовлює необхідність постійної інноваційної модернізації всіх структурно-функціональних вимірів сучасної освіти» (Старовойт, 2010: 10).

Отже, дотепер усі об'єктивні умови сприяють підвищенню актуальності аналізу динаміки росту знань, механізмів та способів його якісних змін в умовах зростання глобалізаційних процесів та необхідності постійного суспільного вибору для кожної держави на міжнародному просторі світового господарства.

Висновки

Аналіз процедури сучасного вибору пріоритетів розвитку сучасного капіталу знань у проблемному полі соціальної філософії доводить положення про те, що практичні можливості науки сьогодні не мають меж, а споконвічна мета наукової діяльності побудувати комфортне суспільство для життя людини набуває нового значення «суспільства знань». Можна стверджувати, що сучасна успішна особистість – це особистість креативного мислення. Сформуватися ж така особистість може винятково під впливом педагогічно компетентного інноваційно-гуманістичного навчання і виховання. Саме тому одним із ключових завдань інноваційної освіти нового формату є надання якісних, доступних та безперервних послуг, що були б орієнтовані на виявлення в кожній людині потенціалу креативності, творчості, ініціативності, покращення індивідуального і суспільного добробуту.

Важливим методологічним підґрунтям зазначених підходів стає представлення способів описової та нормативно-ціннісної ідентифікації, які є складовими загальної дії механізму осмислення дійсності, а сам механізм функціонує винятково завдяки діалогічному характеру взаємодії дискретно-дискурсивної та образно-цілісної підсистем. Запропоновано аналіз процесу перетворення неповного знання на необхідно-істинне твердження за допомогою двох взаємозалежних диференційованих підходів. Зазначена динаміка

осмислення відтворюється у процесі накопичення і розвитку наукового знання, а також у практиці співвідношенні чуттєвого та раціонального, емпіричного та теоретичного рівнів пізнання.

Список літератури

1. Drucker P. The Age of Discontinuity. Guidelines to Our Changing Society / P. Drucker. – New York: Harper and Row, 1968. – 210 p.
2. Lane R. The decline of politics and ideology in a knowledgeable society / R. Lane // *American sociological rev.* – N.Y., 1966. – Vol. 31. – № 5. – P. 649-662.
3. Андрущенко В. П. Сучасна соціальна філософія: курс лекцій / В. П. Андрущенко, М. І. Михальченко. – К.: Вид-во «Генеза», 1996. – 368 с.
4. Вебер М. Избранные произведения / Макс Вебер; [пер. с нем.]. – М.: Прогресс, 1990. – 804 с.
5. Горц А. Знание, стоимость и капитал. К критике экономики знаний / А. Горц // *Логос.* – 2007. – № 4 (61). – С. 5-64.
6. Дротянко Л. Г. Комунікації в соціальних мережах і феномен мультикультуралізму / Л. Г. Дротянко // *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія.* – 2019. – № 1. – С. 16-21.
7. Лук'янець В. С. Науковий світогляд на зламі століть: монографія / В. С. Лук'янець, О. М. Кравченко, Л. В. Озадовська та ін. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2006. – 288 с.
8. Лутай В. С. Синергетична парадигма як філософсько-методологічна основа рішення головних проблем XXI століття / В. С. Лутай // *Практична філософія.* – 2003. – №1. – С. 10-38.
9. Махлуп Ф. Производство и распространение знаний в США / Ф. Махлуп. – М.: Прогрес, 1966. – 462 с.
10. Старовойт О. В. Економіка знань у стратегії інноваційного розвитку освіти: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.10. Київ, 2010. – 20 с.
11. Чайка І. Ю. Феномен інформаційної єдності: соціально-філософський аналіз: [монографія] / І. Ю. Чайка. – Запоріжжя: КСК-Альянс, 2013. – 330 с.

References

1. Andrushchenko, V. P., Mykhalchenko, M. I. (1996). *Suchasna sotsialna filosofii: kurs lektzii* [Modern social philosophy: a course of lectures]. Kyiv [in Ukrainian].
2. Chaika, I. Yu. (2013). *Fenomen informatsiinoi yednosti: sotsialno-filosofskyi analiz* [The phenomenon of information unity: socio-philosophical analysis]. Zaporizhzhia: KSK-Alians [in Ukrainian].
3. Drotianko, L. H. (2019). *Komunikatsii v sotsialnykh mrezhakh i fenomen multikulturalizmu* [Communications in social networks and the phenomenon of multiculturalism]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu, Proceedings of the National Aviation University*, 1(29): 16-21 [in Ukrainian].
4. Drucker, P. (1968). *The Age of Discontinuity. Guidelines to Our Changing Society*. NY: Harper and Row.
5. Gorts, A. (2007). *Znaniye, stoimost i kapital. K kritike ekonomiki znaniy* [Knowledge, value and capital. Toward a Critique of the Knowledge Economy]. *Logos*, 4 (61): 5-64 [in Russian].
6. Lane, R. (1966). *The decline of politics and ideology in a knowledgeable society*. *American sociological rev.*, 31(5): 649-662. N.Y.
7. Lukianets, V. S. (2006). *Naukovyi svitohliad na zlami stolit* [Scientific worldview at the turn of the century]. Kyiv: PARAPAN [in Ukrainian].
8. Lutai, V. S. (2003). *Synerhetychna paradyhma yak filosofsko-metodolohichna osnova rishennia holovnykh problem XXI stolittia* [Synergetic paradigm as a philosophical and methodological basis for solving the main problems of the XXI century]. *Praktychna filosofia* [Practical philosophy], 1: 10-38 [in Ukrainian].
9. Makhlop, F. (1966). *Proizvodstvo i rasprostraneniye znaniy v SShA* [Knowledge production and dissemination in the USA]. Moscow: Progress [in Russian].
10. Starovoyt, O. V. (2010). *Ekonomika znan u stratehii innovatsiinoho rozvytku osvity* [Knowledge economy in the strategy of innovative development of education]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

11. Weber, M. (1990). Izbrannyye proizvedeniya | [Selected Works]. Moscow: Progress [in Russian].

З. С. Выхованець, М. А. Лукашук

СОВРЕМЕННАЯ ДИНАМИКА РОСТА ЗНАНИЙ: ДИАЛОГИЧНОСТЬ ОСМЫСЛЕНИЯ

В статье предложена тематика трансформационной природы современных знаний, как многомерное проявление социальной реальности с помощью описательной и нормативно-ценностной идентификации. Они являются составляющими общего действия механизма осмысливания действительности, а сам механизм функционирует исключительно благодаря диалогическому характеру взаимодействия дискретно-дискурсивной и образно-целостной подсистемам. Предложено анализ процессу превращения неполного знания в истинное утверждение с необходимостью при использовании более дифференциального подхода к общей сущности объекта с помощью увеличения точного описания и определения изначально неделимой целостной характеристики. Предложенная динамика осмысления воспроизводится в процессе накопления и развития научного знания, а также в соотношении чувственного и рационального, эмпирического и теоретического уровней познания.

Ключевые слова: человек, познание, современная система знания, рациональность, действительность, модели диалогических практик, идентификация.

Z. Vykhovanets, M. Lukashuk

MODERN DYNAMICS OF KNOWLEDGE GROWTH: DIALOGICAL UNDERSTANDING

From the point of view of practical activity **introduction** states that several models of the capital of knowledge functioning have been formed in the field of modern socio-economic sciences as an example of being of the "economic man", which has become a methodological example of classical liberalism. Thus, an important socio-philosophical issue today is the internal national needs to ensure the transition of socio-economic structures to an innovative type of development of the system of modern scientific knowledge, the dynamics of its growth and ways of dialogical understanding. **The aim** of the article is to identify the transformational nature of modern knowledge as a multidimensional manifestation of social reality. **Research methods.** The system-logical, historical-philosophical, socio-cultural and interdisciplinary approaches in their dialectical unity were used to study socio-economic processes. The uniqueness of the potential of the synergy principle, considered as a method of modeling the strategy of research and educational practices, and the principle of relevance and social need were presented. **Research results** substantiate that the opportunities for the formation of scientific development of the world depend on modern technologies, means of production and capital structure, but the ability to produce a new set of knowledge belongs directly to man, so the use of human creativity, not "reflection" of reality and natural production needs to create conditions for scientific value structure. **Discussion** deals with the research results of the philosophers and scientists such as P. Drucker, R. Lane, I. Chaika, V. Lukyanets, O. Starovoi. The differences between the results obtained by the author of the article and the indicated researchers are shown. **Conclusion** indicates that the radical changes in the system of socio-economic structures are closely connected with the process of creative transformation of the classical principles of social development into new principles of functioning of the modern knowledge economy.

Keywords: man, cognition, modern knowledge system, rationality, reality, models of dialogical practices, identification.

УДК (091)141.7

К. С. Гончаренко

МЕЖИ ПРИВАТНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
agneshka13@gmail.com

Анотація. Визначення меж приватного та публічного в сучасному інформаційному просторі є досить нелегкою справою, якщо не сказати неможливою. Насамперед, це пов'язано з тим, що ми живемо в суспільстві «фальсифікованого» суспільного та особистого. А тому спроба розмежування приватного та публічного – це, перш за все, унаочнення і викриття симулятивної природи соціального, а, відповідно, і механізмів, які декларують подібну ситуацію. Інформаційний простір породжує, а згодом і сприяє виведенню на перший план, механізм «злиття», що дозволяє йому сформувати нову сцену, на якій розгортається нова соціальна дійсність безкінечної гри, «спектаклю». В даній статті ми спробуємо розглянути приватне та публічне крізь призму бодрійярівського поняття «обсценного», а відповідно, ґрунтуючись на цьому, з'ясуємо, що відбувається з цими сферами в умовах тотальної інформатизації.

Ключові слова: приватне, публічне, «обсценність», фальсифікація.

Вступ

В сучасному дослідницькому загалі існує чимало теорій та підходів до визначення приватного і публічного. Переважна їхня більшість зводиться все ж до того, що це «спустошені» поняття, або ж такі, що втратили ті змістовно-сміслові навантаження, які вони мали в межах модерного дискурсу. Насамперед, це пов'язано з тим, що між самою «публікою» та інфосферою втрачено зв'язок, що базувався на обміні, і тому самі по собі поняття публічного та приватного втрачають свою правомірність, а відтак набувають статусу обсценності, про який власне ми і будемо говорити.

Мета роботи полягає в розкритті змісту поняття «обсценного» як такого, що демонструє механізми злиття приватного та публічного в єдиному плавильному тиглі нового соціального простору.

Завдання дослідження полягають у наступному: проаналізувати особливості та специфіку підходу до визначення приватного і публічного в філософській концепції Ж. Бодрійяра; розкрити зміст поняття «обсценного» та механізми інформаційного простору, які його спричиняють.

Методологія дослідження

Методологічним підґрунтям роботи виступає метод аналізу та текстологічної реконструкції. Оскільки ми звертаємося до аналізу першоджерела Жана Бодрійяра «Фітальні стратегії», то також використовується метод інтерпретації.

Результати

Сучасність більше не перебуває в стані кризовості (ця заувага вже більше не є актуальною), акцент зміщується з кризовості на катастрофічність. Цю катастрофу складають/становлять всі ті